ECLI:LV:AT:2022:0225.A420200918.16.S
Lieta Nr. A420200918, SKA-188/2022
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
SPRIEDUMS
Rīgā 2022.gada 25.februārī

Tiesa šādā sastāvā: senatores Ieva Višķere, Dzintra Amerika, Anita Kovaļevska

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/, /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/, /pers. I/, /pers. G/, /pers. H/ un biedrības „Māras dārzi" pieteikumu par Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta 2018.gada 26.marta lēmuma Nr. DA-18-682-ap atcelšanu, sakarā ar SIA „Hepsor SA2" un Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta kasācijas sūdzībām par Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 12.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Rīgas pilsētas būvvalde 2018.gada 2.janvārī izdeva šajā lietā pieaicinātajai trešajai personai SIA „Hepsor SA2" (iepriekš – SIA „Crowdestate SA2") būvatļauju (turpmāk – strīdus būvatļauja) daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas būvniecībai /adrese A/ (turpmāk – strīdus būve).

Līdzpieteicēji /pers. A/, /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/, /pers. I/, /pers. G/ un /pers. H/, kuri dzīvo zemesgabalam, kurā plānots būvēt strīdus būvi, blakus esošajā daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā /adrese B/, kā arī biedrība „Māras dārzi" (iepriekš – biedrība „AURORAS PARKA REZIDENCE"), kura minēto māju apsaimnieko, strīdus būvatļauju apstrīdēja.

Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments (turpmāk – departaments) ar 2018.gada 26.marta lēmumu Nr. DA-18-682-ap (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) strīdus būvatļauju atstāja negrozītu.

[2] Līdzpieteicēji vērsās tiesā ar pieteikumu par pārsūdzētā lēmuma (strīdus būvatļaujas) atcelšanu.

[3] Administratīvā apgabaltiesa, izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, ar 2020.gada 12.februāra spriedumu pieteikumu apmierināja un atcēla pārsūdzēto lēmumu. Apgabaltiesas spriedums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Lietā ir pārbaudāms, vai strīdus būvatļaujas izdošanā ir ievērotas Būvniecības likuma 15.panta pirmās daļas 1.punkta prasības.

[3.2] Saskaņā ar Rīgas teritorijas plānojuma 2006.–2018.gadam (turpmāk – Rīgas pilsētas teritorijas plānojums) sastāvā ietilpstošo teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu, kas apstiprināti ar Rīgas domes 2005.gada 20.decembra saistošajiem noteikumiem Nr. 34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" (turpmāk – apbūves noteikumi), normām zemesgabals, kurā plānots īstenot strīdus būvieceri, atrodas apbūves aizsardzības teritorijā „Āgenskalns" un tajā ir atļauta tāda būvniecība, kas atbilst iedibinātajam stāvu skaitam.

Iedibinātais stāvu skaits ir nosakāms kvartālā, kura robežas veido Cieceres iela, Liepājas iela, Mazo Nometņu iela un Saules aleja. Vienlaikus, nosakot iedibināto stāvu skaitu, nevar izslēgt raksturīgo apbūvi Māras dīķa tuvumā, kas atrodas ārpus kvartāla, proti, ēkas /adrese C/, /adrese D/ un /adrese E/, /adrese F/ un/adrese G/, kā arī /adrese H/ un /adrese I/, bet ir jāizslēdz kvartāla robežās esošās ēkas /adrese K/un /adrese B/, kas neveido kvartālam un tā tuvākajai apkārtnei raksturīgu apbūvi.

No būvvaldes 2017.gada vēstules trešajai personai un 2013.gada pētījuma „Rīgas kultūrvēsturisko teritoriju ārpus Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas izpēte" secināms, ka vēsturiskais stāvu skaits kvartālā ir trīs stāvi. Taču, atļaujot strīdus būves (kurai būs četri stāvi) būvniecību, pilnībā mainīsies kvartāla būvniecības raksturlielumi, kas kā dominējošo būvniecību noteiks četru stāvu būvniecību. Līdz ar to pamatotas ir līdzpieteicēju bažas, ka nākotnē Māras dīķa tuvumā tiks būvētas augstākas ēkas, jo pēc strīdus būves uzbūvēšanas iedibinātais stāvu skaits būs četri stāvi.

[3.3] Strīdus būve kā atsevišķs objekts neatbilst Ministru kabineta 2014.gada 14.oktobra noteikumu Nr. 628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem" (turpmāk – Pašvaldību teritorijas plānošanas dokumentu noteikumi) 38.punkta nosacījumiem, atbilstoši kuriem ir nepieciešams izstrādāt detālplānojumu. Tomēr ir pamats atzīt, ka strīdus būves funkcionēšanai ir nepieciešama infrastruktūras pārkārtošana piegulošajā teritorijā, tostarp transporta satiksmes inženierbūvju izbūve, kuras kalpos vairākiem zemesgabaliem kvartālā. Lai gan jaunu pašvaldības ceļu būvniecība nav nepieciešama, apstāklis, ka zemesgabalā par labu blakus esošajiem zemesgabaliem ir nostiprināts ceļa servitūts, liecina, ka transporta satiksmes inženierbūvju būvniecība kvartāla apbūvē ir jāskata kompleksi. Jo īpaši tā tas ir tāpēc, ka kvartālā ir plānota vairāku daudzdzīvokļu māju būvniecība un attiecīgi transporta plūsmas palielināšanās par aptuveni 200 līdz 300 %. Līdz ar to pamatotas ir arī līdzpieteicēju bažas par transporta piekļuves risinājuma nepieciešamību.

[3.4] No lietas materiālos esošā SIA „GEO CONSULTANTS" atzinuma secināms, ka katras jaunas ēkas būvniecība kvartālā radīs noteiktu ietekmi uz gruntsūdeņiem, kas savukārt ietekmēs arī Māras dīķi.

[3.5] Valsts vides dienests lietas materiālos esošajā 2018.gada 21.decembra vēstulē ir norādījis, ka ir šaubas, vai Vides pārraudzības valsts biroja 2006.gada 10.aprīļa lēmums nepiemērot ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru daudzstāvu dzīvojamai apbūvei /adrese L/ atbilst šā brīža faktiskajai situācijai, kad plānots veidot apbūvi /adrese A/ un /adrese M/. Attiecīgi secināms, ka, dienesta ieskatā, šobrīd plānojamā kvartāla apbūve var nelabvēlīgi ietekmēt vidi.

[3.6] Pašvaldību teritorijas plānošanas dokumentu noteikumu 41.punkts paredz, ka detālplānojumu neizstrādā, ja teritorijai ir izstrādāts lokālplānojums, kurā pietiekami detalizētā pakāpē noteikti teritorijas izmantošanas veidi, to aprobežojumi, kā arī sniegti transporta infrastruktūras kompleksi risinājumi. Tādējādi teritorijas izmantošanas veidus, to aprobežojumus, kā arī kompleksus transporta infrastruktūras risinājumus visracionālāk ir noteikt lokālplānojumā.

Strīdus būves stāvu skaits faktiski neatbilst vēsturiski iedibinātajam stāvu skaitam kvartālā, turklāt katra jauna un atsevišķi izstrādāta būviecere

būtiski maina visa kvartāla apbūves raksturlielumus. Tāpēc tiesiskās noteiktības ievērošanai, kas skar gan zemesgabala īpašnieku, gan būvniecības ierosinātāju, gan sabiedrības intereses, kvartāla apbūves jautājumu risināšanai ir nepieciešams komplekss risinājums, tas ir, tāds plānošanas dokuments, kas viestu skaidrību un precizētu apbūves tiesības.

Tā kā konkrētajā gadījumā ir nepieciešams precizēt apbūves rādītājus un tas var skart Rīgas pilsētas teritorijas plānojumā noteikto, optimālākais kompleksā risinājuma noteikšanas dokuments ir lokālplānojums.

[3.7] Rezumējot minēto, secināms, ka, izdodot būvatļauju, nav ievērota Būvniecības likuma 15.panta pirmās daļas 1.punkta prasība, ka pirms būvieceres īstenošanas bija nepieciešams izstrādāt teritorijas plānošanas dokumentu. Tas nozīmē, ka būvvalde ir pāragri atļāvusi strīdus būves būvniecību.

[4] Trešā persona par spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[4.1] Tiesa ir nepareizi iztulkojusi un piemērojusi Būvniecības likuma 15.panta pirmās daļas 1.punktu, jo atbilstoši minētajai tiesību normai būviecerei lokālplānojumam ir jāatbilst tikai tad, ja tāds ir izstrādāts. Attiecīgi lokālplānojuma neesība nevar būt pamats būvatļaujas atcelšanai. Turklāt lokālplānojuma izstrāde un apstiprināšana ir uzskatāma par normatīvā akta izstrādes procesu, kuru ne trešā persona, ne administratīvā tiesa nevar ietekmēt, tāpēc tiesas secinājums par lokālplānojuma izstrādes nepieciešamību nepamatoti ierobežo trešās personas no Latvijas Republikas Satversmes 105.panta izrietošās tiesības uz īpašumu.

[4.2] Tiesa ir nepareizi iztulkojusi un piemērojusi Rīgas pilsētas teritorijas plānojuma sastāvā ietilpstošo apbūves noteikumu 2.35.apakšpunktu un 270.punktu. Atbilstoši minētajām tiesību normām, nosakot būves stāvu skaitu apbūves aizsardzības teritorijās, iedibinātais stāvu skaits ir jāievēro vienīgi tad, ja to ir iespējams noteikt (aprēķināt). Konkrētais gadījums ir tāds, kurā iedibināto stāvu skaitu nav iespējams noteikt. Turklāt iedibinātais stāvu skaits ir nosakāms, ņemot vērā konkrētajā kvartālā likumīgi esošo ēku stāvu skaitu, taču tiesa ir vadījusies pēc „tuvākajai apkārtnei raksturīgas apbūves", „vēsturiskās apbūves", kā arī nepamatoti no iedibinātā stāvu skaita aprēķina ir izslēgusi divas kvartālā esošās ēkas un iekļāvusi vairākas ārpus kvartāla esošas ēkas. Tā rezultātā tiesa ir pieļāvusi arī Administratīvā procesa likuma 247.panta pārkāpumu.

[4.3] Tiesa ir secinājusi, ka strīdus būviecere ietekmēs gruntsūdeņu līmeni un Māras dīķi, kā arī ir vispārīgi atsaukusies uz Valsts vides dienesta viedokli, ka strīdus būviecerei un būviecerei Cieceres ielā 4 pirmšķietami varētu būt nepieciešams ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums. Tomēr ne katra ietekme uz vidi prasa sākotnējā izvērtējuma vai ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanu. Turklāt laikā, kad tika izdota strīdus būvatļauja, nepastāvēja normatīvajos aktos noteiktie priekšnoteikumi sākotnējā izvērtējuma veikšanai, un tā nepieciešamību nevar pamatot ar apstākļiem, kas radušies jau pēc būvatļaujas izdošanas.

[5] Arī departaments par spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[5.1] Pretēji tiesas atzītajam no Būvniecības likuma 15.panta pirmās daļas 1.punkta neizriet, ka lokālplānojuma neesība varētu būt pamats atteikumam izdot būvatļauju vai, ja tā ir izdota, pamats būvatļaujas atzīšanai par prettiesisku. Turklāt lokālplānojuma izstrāde un apstiprināšana ir uzskatāma par normatīvā akta izstrādes procesu, kura iniciatīvas tiesības piemīt vienīgi pašvaldībai. Tāpēc tiesa, secinot, ka pirms strīdus būvieceres īstenošanas bija nepieciešams izstrādāt lokālplānojumu, ir pārsniegusi savas kompetences robežas, iejaucoties pašvaldības normatīvo aktu izdošanas tiesībās un trešās personas īpašuma tiesību īstenošanu padarot atkarīgu no pašvaldības normatīvo aktu izdošanas iniciatīvas tiesību izmantošanas.

[5.2] Pat ja pieņemtu, ka pašvaldībai konkrētajā gadījumā būtu jāizmanto tās normatīvo aktu izdošanas iniciatīvas tiesības un jāizstrādā lokālplānojums teritorijai, kurā trešā persona plānojusi īstenot strīdus būvieceri, tiesas spriedumā izdarītie secinājumi nenorāda uz to, ka konkrētajā situācijā atbilstošākais risinājums būtu tieši lokālplānojuma kā ilgtermiņa teritorijas plānošanas dokumenta izstrādāšana.

[5.3] Tiesa, nosakot iedibināto stāvu skaitu, ir nepareizi iztulkojusi un piemērojusi Rīgas pilsētas teritorijas plānojuma sastāvā ietilpstošo apbūves noteikumu 2.35.apakšpunktu. Minētās tiesību normas mērķis ir panākt, lai turpmāka kvartāla apbūve būtu saskanīga ar to stāvu skaitu, kāds ir vismaz pusei no kvartālā likumīgi esošām ēkām. Līdz ar to tiesa no iedibinātā stāvu skaita aprēķina nepamatoti izslēgusi divas kvartālā esošās ēkas un tajā nepamatoti iekļāvusi ārpus kvartāla esošo vēsturisko vai iedibināto apbūvi. Turklāt ne katrā teritorijā vispār ir iespējams konstatēt iedibināto stāvu skaitu.

[5.4] Tiesas viedoklis, ka strīdus būviecere un būviecere Cieceres ielā 4 varētu būt pakļaujamas ietekmes sākotnējā izvērtējuma procedūrai, faktiski ir pamatots ar jauniem apstākļiem, kas iestājušies tiesvedības laikā. Tāpēc tiesa, izdarot minēto secinājumu, ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 250.panta otro daļu. Jautājums, kā risināt konkrēto situāciju, ja ir mainījušies apstākļi, ir atstājams pašvaldības kompetencē.

[6] Līdzpieteicēji paskaidrojumos par kasācijas sūdzībām uzskata tās par nepamatotām.

Motīvu daļa

I

[7] Līdzpieteicēji, vēršoties tiesā, ir izteikuši virkni argumentu, kādēļ trešajai personai izdotā būvatļauja atzīstama par prettiesisku. No tiem būtiskākie ir saistīti ar uzskatu, ka pirms būvatļaujas izdošanas teritorijai, kurā plānots būvēt strīdus būvi, bija nepieciešams izstrādāt detālplānojumu, kā arī ar uzskatu, ka strīdus būve neatbilst Rīgas pilsētas teritorijas plānojuma normām.

Kā noprotams no pārsūdzētā sprieduma, tiesa atbildi uz līdzpieteicēju argumentu, ka pirms strīdus būvieceres īstenošanas bija nepieciešams izstrādāt detālplānojumu, ir sniegusi sprieduma 18.punktā. Minētajā punktā tiesa ir atzinusi, ka konkrētajā gadījumā detālplānojums nebija jāizstrādā, jo strīdus būve kā atsevišķs objekts neatbilstot Pašvaldību teritorijas plānošanas dokumentu noteikumu 38.punkta nosacījumiem. Taču spriedumā nav norādīta argumentācija tam, kādēļ apstāklis, ka strīdus būve veido atsevišķu, nevis kompleksa rakstura apbūvi, pats par sevi būtu uzskatāms par izšķirošu, lai atzītu, ka pirms būves būvniecības nebija nepieciešams izstrādāt detālplānojumu. Turklāt jāņem vērā, ka līdzpieteicēju argumenti par detālplānojuma izstrādes nepieciešamību lietā ir pamatoti ar minēto noteikumu 39.punktu, nevis 38.punktu. Šis noteikumu punkts spriedumā nav pat pieminēts. Tādējādi tiesas secinājums, ka konkrētajā gadījumā detālplānojumu nebija nepieciešams izstrādāt, pārsūdzētajā spriedumā faktiski ir izdarīts vienīgi apgalvojuma formā, to nekādā veidā nepamatojot.

Savukārt atbilde uz līdzpieteicēju argumentu, ka strīdus būve neatbilst Rīgas pilsētas teritorijas plānojuma normām, pārsūdzētajā spriedumā vispār nav atrodama. Proti, nevienā sprieduma punktā nav atzīts ne tas, ka būve atbilst, ne arī, ka tā neatbilst teritorijas plānojuma normām.

Līdz ar to apgabaltiesas spriedumā veiktais līdzpieteicēju argumentu novērtējums ir nepilnīgs.

[8] Vienlaikus pārsūdzētā sprieduma rezultāts ir līdzpieteicējiem labvēlīgs. Proti, tiesa sprieduma 24.punktā ir atzinusi, ka pirms strīdus būvieceres īstenošanas bija nepieciešams izstrādāt teritorijas plānošanas dokumentu un tālab būvvalde strīdus būvatļauju trešajai personai ir izdevusi pāragri.

Tiesa minētajā sprieduma punktā gan nav identificējusi, konkrēti kādu teritorijas plānošanas dokumentu un kam izskatāmajā situācijā bija pienākums izstrādāt. Vienlaikus, skatot sprieduma 18.punktu (kurā, kā jau minēts, tiesa atzinusi, ka pirms strīdus būves būvniecības nebija jāizstrādā

detālplānojums) kopsakarā ar sprieduma 23.punktu (kurā tiesa atzinusi, ka dokuments, kurā varētu risināt konkrēto situāciju, ir lokālplānojums), secināms, ka, tiesas ieskatā, teritorijas plānošanas dokuments, kas konkrētajā gadījumā bija jāizstrādā, ir lokālplānojums.

Ievērojot minēto, Senāts vispirms pārbaudīs departamenta un trešās personas kasācijas sūdzībās norādītos iebildumus pret tiesas secinājumu, ka pirms strīdus būvieceres īstenošanas bija nepieciešams izstrādāt lokālplānojumu.

[9] Apgabaltiesa secinājumu, ka strīdus būvatļauja ir atceļama, jo pirms būvieceres īstenošanas bija nepieciešams izstrādāt lokālplānojumu, ir pamatojusi ar Būvniecības likuma 15.panta pirmās daļas 1.punktu.

Taču tiesa nav argumentējusi, kādēļ, tās ieskatā, no minētās tiesību normas izriet tiesas kompetence vērtēt, vai gadījumā, ja konkrētai teritorijai nav izstrādāts tāds teritorijas plānošanas dokuments kā lokālplānojums, tas attiecīgajai teritorijai tomēr būtu jāizstrādā. Tāpat tiesa nav pamatojusi, kāpēc lokālplānojuma neesība atbilstoši minētajai tiesību normai būtu pamats atcelt būvatļauju. Tiesa nav arī atsaukusies uz tiesību normām, kas regulē lokālplānojuma izstrādi.

Savukārt trešā persona un departaments kasācijas sūdzībās argumentē, ka saskaņā ar Būvniecības likuma 15.panta pirmās daļas 1.punktu tiesai, veicot būvatļaujas tiesiskuma kontroli, ir kompetence pārbaudīt būvieceres atbilstību vienīgi jau iepriekš izstrādātam lokālplānojumam. Ja lokālplānojums attiecīgajai teritorijai nav izstrādāts, tiesai nav kompetences izvērtēt, vai šāds teritorijas plānošanas dokuments attiecīgajai teritorijai tomēr būtu jāizstrādā, un lokālplānojuma neesības dēļ nevar atcelt personai izsniegtu būvatļauju.

Senāts turpmāk norādīto apsvērumu dēļ piekrīt trešajai personai un departamentam.

[10] Būvniecības likuma 15.panta pirmās daļas 1.punkts paredz, ka viens no būvatļaujas izdošanas priekšnoteikumiem ir būvieceres atbilstība vietējās pašvaldības teritorijas plānojumam, lokālplānojumam (ja tāds ir izstrādāts) un detālplānojumam (ja tas nepieciešams saskaņā ar normatīvajiem aktiem).

Senāta judikatūrā atzīts, ka minētās tiesību normas jēga ir nodrošināt, lai personai būvniecības tiesības tiktu piešķirtas tad, ja būvniecība atbilst vietējās pašvaldības pieņemtajiem teritorijas plānošanas dokumentiem un būvniecības rezultāts nodrošina teritorijas plānošanas mērķu sasniegšanu (*Senāta 2020.gada 26.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-137/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0626.A420400614.6.S) 5.punkts*).

Šajā normā ir norādīti trīs teritorijas plānošanas dokumenti – vietējās pašvaldības teritorijas plānojums, lokālplānojums un detālplānojums. Kā izriet no normas, personas plānotajai būviecerei ir jāatbilst teritorijas plānojumam visos gadījumos, lokālplānojumam ir jāatbilst tad, ja šāds teritorijas plānošanas dokuments konkrētajai teritorijai ir izstrādāts, savukārt detālplānojumam – ja tas ir nepieciešams saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

Tādējādi, ja pieteikumā par būvatļaujas atcelšanu ir izteikti argumenti par konkrētas būvieceres neatbilstību teritorijas plānošanas dokumentiem, tiesai atbilstoši Būvniecības likuma 15.panta pirmās daļas 1.punktam visupirms ir jāpārbauda būvieceres atbilstība vietējās pašvaldības teritorijas plānojumam. Ja teritorijai, kurā konkrēto būvieceri plānots īstenot, ir izstrādāts lokālplānojums, tiesai ir jāpārbauda būvieceres atbilstība arī minētajam teritorijas plānošanas dokumentam. Tāpat, ja attiecīgajai teritorijai ir izstrādāts detālplānojums, tiesai ir jāpārbauda būvieceres atbilstība detālplānojumam. Visbeidzot, ja detālplānojums attiecīgajai teritorijai nav izstrādāts, tiesai ir jāpārbauda, vai minētais teritorijas plānošanas dokuments saskaņā ar normatīvajiem aktiem attiecīgajai teritorijai ir nepieciešams.

No normas neizriet, ka gadījumā, ja teritorijai, kurā plānots īstenot konkrēto būvieceri, nav izstrādāts lokālplānojums, tiesai būvatļaujas tiesiskuma pārbaudes ietvaros vajadzētu pievērsties arī vērtējumam par to, vai šāds teritorijas plānošanas dokuments attiecīgajai teritorijai tomēr būtu jāizstrādā.

[11] To, ka tiesai nav kompetences vērtēt, vai teritorijai, kurā plānots īstenot konkrētu būvieceri, būtu (vai nebūtu) jāizstrādā lokālplānojums, apliecina arī lēmuma par lokālplānojuma izstrādi būtība un tiesiskā daba.

Saskaņā ar Teritorijas attīstības plānošanas likuma 1.panta 9.punktu (*šeit un turpmāk – likuma normas redakcijā, kas bija spēkā strīdus būvatļaujas izdošanas laikā*) lokālplānojums ir vietējās pašvaldības ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kuru izstrādā republikas pilsētas daļai, novada pilsētai vai tās daļai, ciemam vai tā daļai vai lauku teritorijas daļai kāda plānošanas uzdevuma risināšanai vai teritorijas plānojuma detalizēšanai vai grozīšanai. Atbilstoši minētā likuma 24.panta pirmajai daļai lokālplānojumu vietējā pašvaldība izstrādā pēc savas iniciatīvas un izmanto par pamatu turpmākai plānošanai, kā arī būvprojektēšanai. Savukārt likuma 25.panta pirmā daļa noteic, ka lokālplānojumu apstiprina ar pašvaldības saistošajiem noteikumiem.

No minētā izriet, ka lokālplānojuma izstrādes process tiek ierosināts pēc pašvaldības iniciatīvas un lokālplānojums ir tāds teritorijas plānošanas dokuments, kas tiek apstiprināts saistošo noteikumu veidā. Tas savukārt nozīmē, ka lēmums par lokālplānojuma izstrādi pēc savas tiesiskās dabas ir lēmums par normatīvā akta – pašvaldības saistošo noteikumu – izstrādi (sal. *Senāta 2019.gada 17.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-1162/2019 (ECLI:LV:AT:2019:0617.SKA116219.3.L) 8.–9.punkts, kuros analizēta lēmuma, kas ir vērsts uz lokālplānojuma izstrādi, tiesiskā daba*). Citiem vārdiem, lēmuma par lokālplānojuma izstrādāšanu (vai neizstrādāšanu) pieņemšana ir pašvaldības normatīvo akta izdošanas funkcijas izpausme, kuru pašvaldība īsteno, ņemot vērā savu redzējumu par administratīvās teritorijas attīstību ilgtermiņā.

Ne Teritorijas attīstības plānošanas likumā, ne uz tā pamata izdotajos Pašvaldību teritorijas plānošanas dokumentu noteikumos nav arī norādīti konkrēti kritēriji, kas pašvaldībai būtu jāņem vērā, lemjot par lokālplānojuma izstrādāšanu vai neizstrādāšanu. Kā jau minēts, atbilstoši Teritorijas attīstības plānošanas likuma 24.panta pirmajai daļai tā ir pašvaldības brīvība izlemt, vai pašvaldības administratīvās teritorijas noteiktas daļas ilgtermiņa attīstību ir nepieciešams regulēt lokālplānojumā, vai arī tā pietiekami skaidri izriet no teritorijas plānojuma, kuru konkrētajā gadījumā nav nepieciešams ne detalizēt, ne grozīt.

Tādējādi, lai arī kādi būtu pašvaldības apsvērumi, lemjot par lokālplānojuma izstrādāšanu (vai neizstrādāšanu) konkrētai teritorijai, šāda lēmuma kā normatīvā akta izdošanas jomā pieņemta lēmuma kontrole neietilpst administratīvo tiesu kompetencē.

[12] Salīdzinājumam, detālplānojums, kura izstrādes nepieciešamību, kā jau norādīts šā sprieduma 10.punktā, tiesai saskaņā ar Būvniecības likuma 15.panta pirmās daļas 1.punktu ir kompetence vērtēt, ir tāds teritorijas plānošanas dokuments, kas tiek apstiprināts vispārīgā administratīvā akta, nevis saistošo noteikumu veidā (Teritorijas attīstības plānošanas likuma 29.pants). Turklāt, atšķirībā no lokālplānojuma, normatīvajos aktos ir noteikti konkrēti gadījumi, kuros ir izstrādājams detālplānojums (Teritorijas attīstības plānošanas likuma 28.panta trešā daļa kopsakarā ar jau iepriekš pieminēto Pašvaldību teritorijas plānošanas dokumentu noteikumu 39.punktu).

Tāpēc Senāts jau iepriekš atzinis, ka gadījumā, ja par to pieteikumā ir izteikti attiecīgi argumenti, tiesai, veicot būvatļaujas tiesiskuma kontroli, ir jāvērtē, vai strīdus būviecere ir
tāda, pirms kuras īstenošanas saskaņā ar Teritorijas attīstības plānošanas likuma un
Pašvaldību teritorijas plānošanas dokumentu normām ir nepieciešams izstrādāt detālplānojumu (*Senāta 2021.gada 1.marta lēmums lietā Nr. SKA-645/2021 (ECLI:LV:AT:2021:0301.SKA064521.5.L)*).

[13] Rezumējot minēto, apgabaltiesai, vērtējot strīdus būvatļaujas tiesiskumu, nebija pamata pievērsties jautājumam par to, vai pirms strīdus būvieceres īstenošanas teritorijai, kurā trešā persona plānojusi īstenot būvieceri, bija nepieciešams izstrādāt lokālplānojumu. Šāda jautājuma izvērtēšana ietilpst tikai pašvaldības kompetencē. Tādējādi tiesas secinājums, ka attiecīgajai teritorijai bija nepieciešams izstrādāt lokālplānojumu, ir izdarīts kļūdainas Būvniecības likuma 15.panta pirmās daļas 1.punkta piemērošanas rezultātā. Attiecīgi nepareizs ir arī apgabaltiesas secinājums, ka lokālplānojuma neesība atbilstoši minētajai normai var būt pamats būvatļaujas atcelšanai.

[14] Turklāt no pārsūdzētā sprieduma argumentācijas arī netop skaidrs, kāpēc tiesa ir nonākusi pie secinājuma, ka pirms strīdus būvieceres īstenošanas bija nepieciešams izstrādāt lokālplānojumu.

Kā var noprast no sprieduma 18. un 23.punkta, šā secinājuma pamatā ir divi apsvērumi. Pirmkārt, būvprojektā paredzētais strīdus būves stāvu skaits esot lielāks par iedibināto stāvu skaitu, kas konkrētajā teritorijā ir konstatējams saskaņā ar Rīgas pilsētas teritorijas plānojuma sastāvā ietilpstošajām apbūves noteikumu normām. Otrkārt, būvieceres īstenošanai esot nepieciešams izstrādāt kompleksus transporta infrastruktūras risinājumus. Taču spriedumā nav norādītas ne konkrētas tiesību normas, ne arī pamatojums (argumentu ķēde), kas objektīvi ļautu saprast, kādēļ minētie apstākļi ir tādi, kas tiesu ir noveduši pie secinājuma, ka teritorijai, kurā trešā persona plānojusi īstenot strīdus būvieceri, pirms būvatļaujas izdošanas ir nepieciešams izstrādāt lokālplānojumu. Tādējādi šāds tiesas secinājums faktiski ir patvaļīgs.

[15] Tāpat arī nav skaidra vairāku spriedumā izdarīto secinājumu saistība ar lietas rezultātu un ietekme uz to. Tā, piemēram, sprieduma 19.punktā tiesa ir secinājusi, ka katras jaunas būves būvniecība konkrētajā kvartālā ietekmēšot gruntsūdeņu līmeni un Māras dīķi. Savukārt sprieduma 20.punktā tiesa ir vērsusi uzmanību, ka Valsts vides dienests esot norādījis, ka plānojamā kvartāla apbūve varot nelabvēlīgi ietekmēt vidi. Tomēr tālāk spriedumā tiesa nav norādījusi ne to, ka minētie secinājumi būtu tādi, kas konkrētajā gadījumā liecina par lokālplānojuma izstrādes nepieciešamību, ne to, ka tie paši par sevi varētu liecināt par strīdus būvatļaujas prettiesiskumu, ne saistībā ar minētajiem secinājumiem izdarījusi arī kādus citus tālākus secinājumus.

Līdz ar to Senāts nevērtēs kasācijas sūdzībās izvirzītos argumentus, ka pirms strīdus būvieceres īstenošanas nebija jāveic ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums, jo tiesa nemaz nav secinājusi, ka ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums bija jāveic.

II

[16] Kā jau minēts, apgabaltiesa, nepamatoti pievēršoties jautājumam, vai pirms būvatļaujas izdošanas strīdus teritorijai bija nepieciešams izstrādāt lokālplānojumu, nav pilnvērtīgi novērtējusi līdzpieteicēju argumentus, ka pirms būvatļaujas izdošanas bija nepieciešams izstrādāt citu teritorijas plānošanas dokumentu – detālplānojumu – un ka strīdus būve neatbilst Rīgas pilsētas teritorijas plānojuma normām.

Šajā sakarā Senāts vērš uzmanību, ka laikā, kad izdota strīdus būvatļauja, Pašvaldību teritorijas plānošanas dokumentu noteikumu 39.4.apakšpunkts paredzēja, ka jaunas būvniecības uzsākšana ir viens no gadījumiem, kad pilsētās un ciemos ir nepieciešams izstrādāt detālplānojumu. Vienlaikus noteikumi paredzēja arī četrus izņēmuma gadījumus, kuros detālplānojums pirms jaunas būvniecības uzsākšanas tomēr nav jāizstrādā.

Uz tādu būvi, kādu plānojusi būvēt trešā persona (daudzdzīvokļu dzīvojamo māju), varētu attiekties viens no izņēmuma gadījumiem. Proti, atbilstoši noteikumu 39.4.1.apakšpunktam detālplānojums pirms jaunas būvniecības uzsākšanas nebija jāizstrādā, ja plānotā būve atbilst esošajai dominējošajai apbūves funkcijai attiecīgajā apbūves kvartālā un nav pretrunā ar esošo būvju apbūves parametriem, kā arī nav nepieciešama satiksmes infrastruktūras pārkārtošana, kas ietekmētu piegulošās teritorijas un publisko piekļuvi tām.

Tādējādi, lai novērtētu, vai līdzpieteicēju arguments, ka pirms strīdus būvieceres īstenošanas bija nepieciešams izstrādāt detālplānojumu, ir pamatots, apgabaltiesai vajadzēja pārbaudīt, vai: 1) strīdus būve atbilst esošajai dominējošajai apbūves funkcijai attiecīgajā apbūves kvartālā; 2) strīdus būve nav pretrunā ar esošo būvju apbūves parametriem; 3) strīdus būves būvniecībai nav nepieciešama satiksmes infrastruktūras pārkārtošana, kas ietekmētu piegulošās teritorijas un publisko piekļuvi tām.

[17] Tiesa citstarp ir atzinusi, ka būvprojektā paredzētais strīdus būves stāvu skaits ir lielāks par iedibināto stāvu skaitu.

Lai arī tiesa šo apstākli ir uzskatījusi par tādu, kas norāda uz lokālplānojuma izstrādes nepieciešamību konkrētajai teritorijai, bet strīdus būves atbilstības teritorijas plānojumam vai detālplānojuma nepieciešamības kontekstā nekādus secinājumus šajā sakarā nav izdarījusi, Senāts atzīst, ka šāds apstāklis visupirms ir nozīmīgs, vērtējot, vai iecerētā būve atbilst teritorijas plānojuma normām. Tāpat šāds apstāklis var būt nozīmīgs, arī vērtējot, vai iecerētā būve ir pretrunā ar attiecīgajā apbūves kvartālā esošo būvju apbūves parametriem. Minētais pamatojums ar to, ka tajos gadījumos, kad atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam apbūves stāvu skaita noteikšanā ir nozīme kvartālā iedibinātajam stāvu skaitam, iedibinātais stāvu skaits var tikt aplūkots kā viens no kvartālā esošo būvju apbūves parametriem. Tāpēc šāds apstāklis var būt arī nozīmīgs, vērtējot, vai pirms būvniecības ir nepieciešama detālplānojuma izstrāde (par šo jautājumu izvērstāk skatīt šā sprieduma 22.punktu).

Savukārt neatbilstība teritorijas plānojuma normām vai detālplānojuma neesība, lai arī tāds bijis nepieciešams, kā jau minēts, atbilstoši Būvniecības likuma 15.panta pirmās daļas 1.punktam ir pamats būvatļaujas atcelšanai.

Ievērojot minēto, tiesas secinājums par strīdus būves stāvu skaita neatbilstību iedibinātajam stāvu skaitam ir uzskatāms par tādu, kam var būt izšķiroša ietekme uz rezultātu šajā lietā.

Tāpēc tālāk Senāts pārbaudīs kasācijas sūdzībās norādītos iebildumus pret tiesas secinājumiem par iedibināto stāvu skaitu.

[18] Apbūves stāvu skaits Rīgas pilsētā regulēts Rīgas pilsētas teritorijas plānojuma sastāvā ietilpstošo apbūves noteikumu 3.nodaļas „Noteikumi teritoriju apbūvei" 3.3.apakšnodaļā „Apbūves stāvu skaits".

Atbilstoši minētajā apakšnodaļā iekļautajam 269.punktam tiktāl, ciktāl apbūves noteikumos nav noteikts citādi, būves maksimālais stāvu skaits ir nosakāms, ievērojot teritorijas plānojuma grafiskās daļas plānā „Apbūves stāvu skaita plāns" (16.pielikums) noteikto stāvu skaitu attiecīgajai teritorijai. Saskaņā ar apakšnodaļā ietverto 270.punktu kultūras pieminekļu aizsardzības zonās un apbūves aizsardzības teritorijās būves stāvu skaits ir nosakāms, ievērojot iedibināto stāvu skaitu, un tas prevalē pār teritorijas plānojuma grafiskās daļas 16.pielikumā norādīto atļauto stāvu skaitu.

Līdzīgas tiesību normas ir ietvertas arī apbūves noteikumu 4.nodaļas „Noteikumi kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzībai" 3.apakšnodaļā „Kultūras pieminekļu un apbūves aizsardzības teritoriju apbūves noteikumi". Proti, 398.1.apakšpunkts paredz, ka maksimālais būves stāvu skaits kultūras pieminekļu un apbūves aizsardzības teritorijās ir noteikts plānojuma grafiskās daļas 16.pielikumā, bet iedibināta stāvu skaita gadījumā to nosaka atbilstoši iedibinātajam stāvu skaitam. Savukārt 398.4.apakšpunkts paredz, ka konkrētā kultūras pieminekļu vai apbūves aizsardzības teritorijā ietilpstošā zemesgabalā atļauto stāvu skaitu un apbūves tehniskos rādītājus nosaka atbilstoši iedibinātajam stāvu skaitam un apbūves tehniskajiem rādītājiem.

[19] Ievērojot to, ka zemesgabals, kurā plānots īstenot strīdus būvieceri, atrodas Rīgas pilsētas apbūves aizsardzības teritorijā „Āgenskalns" (apbūves noteikumu 395.1.apakšpunkts), apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā ir atzinusi, ka strīdus būves maksimālais stāvu skaits ir nosakāms,

ievērojot konkrētajā teritorijā iedibināto stāvu skaitu.

Savukārt trešā persona kasācijas sūdzībā argumentē, ka teritorijā, kurā plānots īstenot strīdus būvieceri, nemaz nav iespējams konstatēt iedibināto stāvu skaitu. Proti, kvartāls, kurā plānots būvēt strīdus būvi, esot 42 478 m^2 liels, taču tajā esot apbūvēti tikai daži zemesgabali, kuros uzbūvētās būves esot ar ļoti dažādu stāvu skaitu. Tāpēc noteikt to, kāds attiecīgajā kvartālā ir iedibinātais stāvu skaits, neesot objektīvi iespējams. Arī departaments kasācijas sūdzībā ir vērsis uzmanību, ka ne katra teritorija ir tāda, kurā ir iespējams konstatēt iedibināto stāvu skaitu. Tāpat kasatori argumentē, ka tiesa jebkurā gadījumā nepareizi noteikusi iedibināto stāvu skaitu.

[20] Iedibinātais stāvu skaits saskaņā ar apbūves noteikumu 2.34.apakšpunktā ietverto definīciju ir stāvu skaits, kāds ir vismaz 50 % no kvartālā likumīgi esošām ēkām.

Kā redzams, minētā definīcija ir visnotaļ lakoniska. Vienlaikus, kā izriet no šā sprieduma 18.punktā norādītajām apbūves noteikumu 270. un 398.punkta normām, iedibinātais stāvu skaits ir tāds tiesību institūts, kas Rīgas pilsētā ir nozīmīgs kultūras pieminekļu aizsardzības zonās un apbūves aizsardzības teritorijās. Līdz ar to minētā tiesību institūta jēga un mērķis ir atklājams, aplūkojot apbūves noteikumu normas, kas regulē kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzību.

Atbilstoši apbūves noteikumu 4.nodaļas „Noteikumi kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzībai" 2.apakšnodaļā „Kultūras pieminekļi un apbūves aizsardzības teritorijas" ietvertajam 396.punktam viens no kultūras pieminekļu un apbūves aizsardzības teritoriju izveides mērķiem Rīgas pilsētā ir aizsargāt šajās teritorijās esošos pilsētbūvnieciskos elementus, no kuriem svarīgākie saskaņā ar minētās tiesību normas apakšpunktos veikto uzskaitījumu ir: iedibinātā apbūves plānojuma struktūra (396.1.apakšpunkts), telpiskais izveidojums (396.2.apakšpunkts), ainava un tās mērogs (396.3.apakšpunkts), panorāma un siluets (396.4.apakšpunkts), apstādījumu sistēma (396.5.apakšpunkts), laukumu apbūve un telpiskais izveidojums (396.6.apakšpunkts), kvartālu telpiskā organizācija (396.7.apakšpunkts), seno celtņu konstrukcijas kultūras slānī (396.8.apakšpunkts) un raksturīgais reljefs un ūdeņi (396.9.apakšpunkts). Tātad viens no kultūras pieminekļu un apbūves aizsardzības teritoriju galvenajiem izveides mērķiem ir aizsargāt šajās teritorijās esošo jeb iedibināto apbūvi, kuru raksturo noteiktas vienojošas pazīmes – proti, noteikta plānojuma struktūra, ainava, siluets un citas pazīmes. Tas saskan arī ar noteikumu 2.34.apakšpunktā norādīto jēdziena „iedibinātā apbūve" definīciju, saskaņā ar kuru par iedibinātu apbūvi ir uzskatāma noteiktā teritorijā likumīgi esoša apbūve ar savdabīgu apbūves raksturu, noteiktu apbūves apjomu, izmēru un proporciju sistēmu, formu, arhitektūru un pielietotajiem materiāliem.

No minētā izriet, ka iedibinātais stāvu skaits ir viens no kultūras pieminekļu un apbūves aizsardzības teritorijās iedibināto apbūvi raksturojošiem elementiem.

[21] Vienlaikus, kā jau norādīts, iedibinātais stāvu skaits apbūves noteikumos ir definēts kā stāvu skaits, kāds ir vismaz 50 % no kvartālā likumīgi esošām ēkām. Tātad iedibinātais stāvu skaits ir tāds kultūras pieminekļu un apbūves aizsardzības teritorijās iedibināto apbūvi raksturojošs elements, kurš ir nosakāms, vērtējot tieši konkrētā kvartālā esošo apbūvi.

Šā iemesla dēļ, Senāta ieskatā, ir pašsaprotami, ka ne ikkatrā kultūras pieminekļu vai apbūves aizsardzības teritorijā ietilpstošā kvartālā ir iespējams konstatēt iedibināto stāvu skaitu. Tā, piemēram, attiecīgajā teritorijā var būt kvartāli, kas vai nu vispār nav apbūvēti, vai ir maz apbūvēti un kuros līdz ar to vēl nav izveidojusies tāda apbūve, kuru raksturotu kāds noteikts iedibināts stāvu skaits.

[22] Trešā persona uzskata, ka tieši tāda situācija ir konstatējama izskatāmajā gadījumā, jo kvartālā, kurā plānots īstenot strīdus būvieceri un kurš pēc apjoma ir visnotaļ liels, ir apbūvēti tikai daži zemesgabali. Lai arī trešā persona šo argumentu faktiski ir uzturējusi visā tiesvedības gaitā, apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā uz to nav konkrēti atbildējusi.

Tomēr Senāts atzīst, ka šis arguments ir būtisks, jo tas var ietekmēt lietas rezultātu.

Minētais pamatojams ar to, ka viens no apstākļiem, kas ir nozīmīgs, atbilstoši Pašvaldību teritorijas plānošanas dokumentu noteikumu 39.4.1.apakšpunktam nosakot, vai jaunas būvniecības īstenošana var notikt bez detālplānojuma, ir apstāklis, ka strīdus būve nav pretrunā ar esošo būvju apbūves parametriem. Kā jau minēts, šī tiesību norma strīdus būvatļaujas izdošanas laikā paredzēja, ka, lai arī parasti pirms jaunas būvniecības ir nepieciešama detālplānojuma izstrāde, tajos gadījumos, kad iecerētā būve atbilst esošajai dominējošajai apbūves funkcijai attiecīgajā apbūves kvartālā un nav pretrunā ar esošo būvju apbūves parametriem, kā arī nav nepieciešama satiksmes infrastruktūras pārkārtošana, kas ietekmētu piegulošās teritorijas un publisko piekļuvi tām, detālplānojuma izstrāde nav nepieciešama.

Šīs normas jēga ir noteikt, ka detālplānojuma izstrāde nav nepieciešama tajos gadījumos, kad var konstatēt, ka iecerētā jaunā būvniecība harmoniski iekļaujas attiecīgajā teritorijā jau esošajā apbūvē un turklāt nav nepieciešama piegulošās teritorijas ietekmējoša satiksmes infrastruktūras pārkārtošana. Savukārt teritorijā esošā dominējošā apbūves funkcija un esošo būvju apbūves parametri ir tie atskaites punkti, kas ļauj novērtēt, kā jaunā būvniecība iekļausies esošajā apbūvē.

Šāda normas jēga atbilst ilgtspējīgas būvniecības principam, kas paredz, ka apbūve, jo īpaši blīvi apbūvētās apdzīvotās vietās kā pilsētās, ir jāplāno tā, lai tā būtu harmoniska un pārdomāta. Tā kā Pašvaldību teritorijas plānošanas dokumentu noteikumu 39.4.apakšpunkts noteica, ka pirms jaunas būvniecības ir nepieciešama detālplānojuma izstrāde, izņemot atsevišķos konkrētos izņēmuma gadījumos, secināms, ka detālplānojums ir viens no būtiskiem teritorijas plānošanas instrumentiem, kas izmantojams, lai šo mērķi sasniegtu, un bez detālplānojuma var iztikt vienīgi tad, ja ir konstatējams izņēmums.

Līdz ar to, lai varētu konstatēt, ka atbilstoši Pašvaldību teritorijas plānošanas dokumentu noteikumu 39.4.1.apakšpunktam konkrētas būvniecības īstenošanai nav nepieciešams detālplānojums, visupirms ir jāspēj konstatēt, ka konkrētajā teritorijā pastāv tāda apbūve, kurai iespējams noteikt gan dominējošo apbūves funkciju, gan raksturīgos apbūves parametrus (kas Rīgas pilsētā apbūves aizsardzības teritorijās ietver arī iedibināto stāvu skaitu).

Tas savukārt nozīmē, ka tajos gadījumos, kad konkrētā kvartālā nav iespējams noteikt iedibināto stāvu skaitu, nav arī iespējams pilnvērtīgi pārbaudīt iecerētās būves iekļaušanos esošajā apbūvē jeb nav iespējams izdarīt viennozīmīgu secinājumu, ka strīdus būve nav pretrunā ar esošo būvju apbūves parametriem. Tas savukārt nozīmē, ka šādos gadījumos nav iespējams pēc būtības konstatēt, ka ir iestājies Pašvaldību teritorijas plānošanas dokumentu noteikumu 39.4.1.apakšpunktā paredzētais izņēmums, kad var iztikt bez detālplānojuma izstrādes. Proti, nespēja noteikt iedibināto stāvu skaitu būtībā liedz piemērot minēto izņēmumu, kas nozīmē, ka tādai teritorijai, kurā iedibināto stāvu skaitu nevar noteikt, lai arī tam atbilstoši apbūves noteikumiem ir nozīme, būtu nepieciešama detālplānojuma izstrāde.

[23] Kā jau minēts, atbilstoši apbūves noteikumu 2.35.apakšpunktam iedibinātais stāvu skaits ir nosakāms (aprēķināms), vērtējot kvartāla robežās likumīgi esošo apbūvi.

Savukārt atbilstoši apbūves noteikumu 2.52.apakšpunktam kvartāls ir teritorija, kas visā tās perimetrā ir norobežota ar sarkano līniju vai ar piebraucamajiem ceļiem, grāvjiem, mežu, līdzīga rakstura norobežojošiem objektiem un īpašos gadījumos – ar kadastra robežām. Līdzīga minētā jēdziena definīcija norādīta arī Ministru kabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumu Nr. 240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi"

2.16.apakšpunktā. Proti, saskaņā ar minēto tiesību normu par kvartālu ir uzskatāma pilsētas vai ciema teritorija, ko pa perimetru norobežo ielas, zemes vienību robežas, meži, ūdeņi vai, ja nav izveidojusies ielu struktūra, kādi citi dabiski šķēršļi.

[24] Apgabaltiesa pretēji trešajai personai ir uzskatījusi, ka konkrētajā gadījumā ir iespējams noteikt iedibināto stāvu skaitu.

Vienlaikus apgabaltiesa ir atzinusi, ka iedibinātais stāvu skaits ir nosakāms, aplūkojot ne tikai konkrēto kvartālu, bet ņemot vērā arī ēkas, kas atrodas ārpus kvartāla – tas ir, ēkas Mazajā /adrese C/, /adrese D/ un /adrese E/, /adrese F/ un /adrese G/, un /adrese H/ un/adrese I/, savukārt kvartālā ietilpstošās ēkas /adrese L/ un /adrese B/ iedibināto stāvu skaita noteikšanā neņemot vērā.

Kā pamatojumu secinājumam, ka iedibinātā stāvu skaita noteikšanā nav ņemamas vērā ēkas /adrese L/ un /adrese B/, tiesa ir norādījusi to, ka minētās ēkas neveidojot attiecīgajam kvartālam un tā tuvākajai apkārtnei raksturīgu apbūvi, to stāvu skaits esot noteikts neatbilstoši kvartāla vēsturiskajai apbūvei, tās acīmredzami neiekļaujoties kvartāla un tam blakus esošo teritoriju (izņemot Mazajā Nometņu ielā ar nepāra cipariem) apbūves parametros un minētās ēkas esot uzbūvētas bijušo ražošanas korpusu vietā, kuru augstums nepārsniedza trīs stāvus. Tomēr, kā to pamatoti norādījuši arī kasatori, tiesa nav izskaidrojusi, kādēļ minētie apstākļi būtu uzskatāmi par tādiem, kas apstiprina, ka daļa no kvartālā esošajām ēkām nebūtu ņemamas vērā, nosakot iedibināto stāvu skaitu. Kā jau minēts, saskaņā ar apbūves noteikumu 2.35.apakšpunktu, nosakot iedibināto stāvu skaitu, ir vērtējams kvartālā likumīgi esošo ēku stāvu skaits. Līdz ar to, ja vien netiek konstatēts, ka kāda no kvartālā ietilpstošajām ēkām ir uzbūvēta nelikumīgi (prettiesiski), vispārīgi to nav pamata neņemt vērā, nosakot iedibināto stāvu skaitu. Tiesa nav pamatojusi, kā minētās tiesību normas piemērošanas rezultātā varētu nonākt pie kāda cita secinājuma. Tiesa nav atsaukusies arī uz kādu citu tiesību normu, kuras piemērošanas rezultātā varētu nonākt pie tiem secinājumiem, pie kuriem saistībā ar ēkām /adrese L/ un /adrese B/ ir nonākusi tiesa.

Savukārt secinājums, ka iedibinātā stāvu skaita noteikšanā ir ņemamas vērā vairākas ēkas, kas atrodas ārpus kvartāla, spriedumā pamatots ar to, ka minētās ēkas saskaņā ar Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā pieejamo informāciju veidojot raksturīgo apbūvi Māras dīķa tuvumā. Vienlaikus spriedumā nav izskaidrots, kas tieši ir tā informācija, ko tiesa ir pārbaudījusi Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā un kas tiesu novedusi pie secinājuma, ka minētās ēkas veido raksturīgo apbūvi Māras dīķa tuvumā. Tāpat arī spriedumā nav izskaidrots, kāpēc tas, ka ārpus kvartāla ir vairākas ēkas, kas veido konkrētajai teritorijai raksturīgu apbūvi, pats par sevi liecina, ka attiecīgās ēkas ir ņemamas vērā iedibinātā stāvu skaita aprēķinā. Tiesa savu secinājumu nav arī pamatojusi ar kādu tiesību normu.

Tiesa spriedumā, atsaucoties uz būvvaldes vēstuli trešajai personai, kā arī pētījumu „Rīgas kultūrvēsturisko teritoriju ārpus Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas izpēte", ir norādījusi arī to, ka vēsturiskais stāvu skaits kvartālā ir trīs stāvi. Vienlaikus no sprieduma nav saprotams, ko tiesa ir domājusi ar „vēsturisko" stāvu skaitu kvartālā – proti, vai tas ir stāvu skaits, kas kvartālam bija raksturīgs kādā noteiktā vēstures posmā, vai arī tas ir stāvu skaits, kas kvartālam joprojām ir raksturīgs, ņemot vērā tajā esošās vēsturiskās būves. Tāpat tiesa nav pamatojusi, kāda ir „vēsturiskā" stāvu skaita nozīme apbūves noteikumu 2.35.apakšpunkta piemērošanas kontekstā. Kā jau norādīts, atbilstoši minētajai tiesību normai, aprēķinot iedibināto stāvu skaitu, ir ņemama vērā kvartālā „likumīgi" esošā apbūve, nevis „vēsturiskā" apbūve. Tāpēc bez detalizētāka izskaidrojuma šis tiesas secinājums un tā saistība ar iedibinātā stāvu skaita noteikšanu nav objektīvi saprotams.

Tāpat norādāms, ka tiesa, nonākot pie secinājuma, kāds ir iedibinātais stāvu skaits attiecīgajā teritorijā, nemaz nav identificējusi, tieši kuras (un cik) ēkas tiesa ir ņēmusi vērā iedibinātā stāvu skaita aprēķinā. Taču tieši tas ir izšķiroši, lai tiesas veikto novērtējumu varētu objektīvi saprast un pārbaudīt gan procesa dalībnieki, gan augstākas instances tiesa.

[25] Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka apgabaltiesas secinājums, ka strīdus būve neatbilst iedibinātajam stāvu skaitam, nav pienācīgi pamatots, jo tiesas izmantotā metode iedibinātā stāvu skaita noteikšanā neatbilst apbūves noteikumu 2.35.apakšpunktā noteiktajam, tiesa savas izvēlētās metodes izmantošanu nav pamatojusi ar tiesību normām un tiesa spriedumā nav arī konkretizējusi faktiskos apstākļus, kuru rezultātā izdarījusi savus secinājumus.

Savukārt Senāta kompetencē neietilpst pierādījumu vērtēšana un faktisko apstākļu noskaidrošana, un līdz ar to Senāts nevar pats izvērtēt, vai ir pamatots trešās personas arguments, ka kvartālā, kurā plānots būvēt strīdus būvi, nav iespējams konstatēt iedibināto stāvu skaitu, vai arī, ja tas tomēr ir iespējams, tad kāds konkrētajā gadījumā ir iedibinātais stāvu skaits.

III

[26] Rezumējot minēto, Senāts atzīst, ka apgabaltiesas spriedums ir atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[27] Nododot lietu jaunai izskatīšanai, Senāts uzskata par nepieciešamu vērst uzmanību arī uz turpmāk minēto.

Kā to iesniegumā Senātam norādījuši līdzpieteicēji, pēc strīdus būvatļaujas izdošanas un pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas ir notikušas izmaiņas tiesiskajā regulējumā. Proti, Rīgas pilsētai ir pieņemts jauns teritorijas plānojums, kura īstenošana, visticamāk, tiks uzsākta laikā, kad lieta apgabaltiesā tiks izskatīta no jauna. Senāts arī konstatē, ka ir tikušas grozītas Pašvaldību teritorijas plānošanas dokumentu noteikumu normas par detālplānojuma izstrādi, tostarp ticis grozīts noteikumu 39.punkts. Minētajam var būt nozīme, ja tiesa, izskatot lietu no jauna, atzīs, ka strīdus būvatļauja ir izdota prettiesiski un tāpēc ir pamats to atcelt, savukārt iestāde vai trešā persona argumentēs, ka saskaņā ar jauno tiesisko regulējumu strīdus būve būtu pieļaujama (sal. *Senāta 2020.gada 31.marta sprieduma lietā Nr. SKA-139/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0331.A420219715.6.S) 19.punkts, 2018.gada 20.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-506/2018 (ECLI:LV:AT:2018:1220.A420237615.2.S) 11.punkts, 2016.gada 20.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-943/2016 (A42689007) 23.punkts*).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, 348.panta pirmās daļas 2.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 12.februāra spriedumu un nodot lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Atmaksāt SIA „Hepsor SA2" un Rīgas domes Pilsētas attīstības departamentam par kasācijas sūdzību iesniegšanu samaksāto drošības naudu 70 *euro* katram.

Spriedums nav pārsūdzams.

I. Višķere Dz. Amerika A. Kovaļevska